

Nr 145

Av herr Jansson m. fl., angående ungdomens bostadsfråga.

(Lika lydande med motion nr 108 i Första kammaren)

Med de planer som finns framlagda för bostadsbyggandet för de närmaste åren tvingas man förutsätta att bostadsbristen kommer att vara mycket omfattande under överskådlig tid. Då därtill det ökade bostadsbeståndet i alltför liten del kommer storstadsregionerna till del kommer bostadsproblemen främst att koncentreras till dessa regioner.

Även om bostadsbristen på något sätt drabbar alla, så är det uppenbart att den hårdast drabbar de unga människorna. I alla städer och tätorter, där bostadsköerna är stora, domineras de framför allt av ungdomar.

Av registrerade bostadssökande beräknas mellan 50 och 75 % vara under 30 år. Enligt en undersökning i Linköping 1956 var 45 % under 25 år och 73 % under 30 år. En liknande undersökning i Göteborg utvisade att 39 % av de bostadssökande var under 25 år och 64 % under 30 år.

Då vi vet att åldrarna 20—24 år ökat från 450 000 år 1960 till 585 000 år 1965, vet vi även att de unga åldersgruppernas press på bostadsköerna blir allt större. Dessa åldersgrupper ökar under hela 60-talet. Därtill kommer att giftermålsfrekvensen i dessa åldersgrupper ökar. Följande statistiska material är härvid intressant: 1930 var endast 6 % av alla män i åldern 20—24 år gifta, medan det 1960 var drygt 20 %. Bland dem som var i åldern 25—29 år steg andelen gifta män från 33 % 1930 till 60 % 1960.

Även om ungdomens bostadsproblem inte kan ses isolerade från bostadsproblemen i allmänhet, så finns det starka skäl för att ägna de ungas bostadssituation särskild uppmärksamhet. I vissa kommuner har man i så måtto ägnat de unga familjerna särskild hänsyn, att man avdelat viss procent av lägenhetstillskottet till nyetablerade unga familjer. En omständighet när det gäller de unga familjerna som bör noteras är, att de som regel fått sin situation registrerad av kommunala instanser, vilket får anses som en av förutsättningarna när det gäller åtgärder att lösa deras bostadsproblem. Sämre ställt är det när det gäller den ogifta ungdomens bostadsförhållanden. Om bostadsförhållandena för denna grupp av ungdomar finns, sedan de flyttat från föräldrahemmet, mycket knapphändiga kunskaper. Vad man vet är att de i mindre utsträckning än andra har permanent bostad, att de är hänvisade till tillfälliga bostadslösningar och att deras bostadssituation präglas av stora brister miljömässigt och sanitärt samt att den medför orimliga ekonomiska åtaganden.

För ungdom som saknar egen lägenhet är inneboenderummet den vanligaste bostadsformen. För en mindre grupp av ungdom finns ungdomshotell, och för universitets- och högskolestuderande tillkommer studenthotellen.

I Stockholm fanns år 1960 110 282 mantalsskrivna ungdomar i åldern 16—25 år. 75 % av dem bodde hos föräldrar eller anhöriga, 5 % i egna lägenheter och övriga 20 % var inneboende. Om boendeförhållandena för en annan stor grupp ungdom, inflyttade icke mantalsskrivna, vet man ytterst litet eller ingenting alls. Vad den stora gruppen av hemmaboende beträffar, måste man mot bakgrunden av den trångboddhet som präglar boendeförhållandena i Stockholm räkna med att hemmaboendet är en nödlösning för det stora flertalet ungdomar.

Vad beträffar gruppen som via privata rumsförmedlingsbyråer hyrt möblerade rum borde deras boendeförhållanden bli föremål för särskilt ingående studium om utredning kom till stånd angående ungdomens bostadsförhållanden. Vad som särskilt bör kartläggas är rumsförmedlingens former, hyres- och miljöförhållanden, sanitär och annan utrustning, förekomsten av eget eller delat rum, mot vilka villkor bostadsupplåtelsen skett utöver hyran.

Det är allmänt känt att ockerhyror är vanligt förekommande när det gäller möblerade rum. Det tycks vara vanligt att provisionsförskott för möblerade rum överskrides. Det hör till sällsyntheterna att hyresbyråerna följer den stadga som finns om att återbetala provisionsförskottet därest bostadsupplåtelse inte kommer till stånd. Då det saknas något slag av auktorisering av hyresbyråerna finns ett stort antal byråer med »kontoret på fickan». Vid en undersökning som gjordes 1963 visade det sig att endast ca 50 % av de annonserande byråerna återfanns i telefonkatalogens yrkesregister. En väg att komma till rätta med dessa hyresbyråers för vårt moderna samhälle så generande verksamhet vore att stadga ett slags auktorisering av dem. En ännu effektivare form vore att obligatorisk kommunal rumsförmedling infördes. Därtill borde prövas att införa ett förfarande med normalkontrakt på möblerade rum.

En betydelsefull början, när det gäller att komma till rätta med de osunda tendenserna på rumsuthyrningens område, är de ungdomshotell som vissa kommuner uppfört. Dessa har rönt stor popularitet bland ungdomen, men tyvärr är omfattningen av denna boendeform ännu alltför ringa. För kommunernas engagemang på detta område spelar den statliga långivningen en stor roll. Ungdomshotellen skulle säkert bli fler, därest man från statligt håll införde liknande långivning som gäller för uppförandet av studentbostäder, d. v. s. att en räntefri stående lånedel ingick i den statliga långivningen.

Studentbostäderna är likaså en populär och lyckad form för boende bland de studerande grupper som kommit i åtnjutande av förmånen att bo i dessa. I propositionen nr 141/1965 uttalade sig statsrådet och chefen för ecklesia-

stikdepartementet för en översyn av bestämmelserna för långivningen till studentbostäder så att dessa också kom att gälla andra grupper av studerande ungdom. Det finns goda skäl att låta samma bestämmelser för statlig långivning gälla bostäder av typen ungdomshotell. Nuvarande kategoriklyvning i fråga om samhällets engagemang i form av statliga lånebelopp, ränteförmåner etc. till bostäder åt de unga ger anledning till kritik.

Ingen av de många utredningar som haft att syssla med bostadsproblemen — bostadsbyggnadsutredningen, bostadsförbättringsutredningen, bostadspolitiska kommittén, bostadsrättskommittén, bostadsförmedlingsutredningen eller utredningen angående byggnadsbranschens rationalisering — har haft direktiv att ägna sig åt ungdomens bostadsförhållanden. Däremot har hyreslagstiftningssakkunniga, enligt direktiven, att överväga frågan om lagstiftningsåtgärder i syfte att skapa garantier mot oskäligen hyresättning beträffande möblerade rum. Direktiven anger dock inte att hyreslagstiftningssakkunniga i vidare omfattning skall utreda och kartlägga den yrkesarbetande och studerande ungdomens boendeförhållanden. Därför är en särskild utredning av dessa förhållanden motiverad, så mycket mer som möjligheterna att kartlägga ungdomens boendeförhållanden inte utnyttjades i samband med den bostadsräkning som genomfördes hösten 1965.

Med anledning av det anförda föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsamt utredning av ungdomens bostadsförhållanden innefattande bl. a. frågan om obligatorisk kommunal rumsförmedling inom storstadsregionerna, upprättandet av normalkontrakt för möblerade rum samt införande av samma statliga låneformer för ungdomshotell som för studentbostäder.

Stockholm i januari 1966

Axel Jansson

Henning Nilsson

Sven Hector

Gunvor Ryding

C.-H. Hermansson

Helmer Holmberg

Erik Karlsson